

Vuoden kiertotalouskunta 2019

Kiertotalous on talouden tavoitetilä, jossa materiaalikierrot suljetaan siten, että materiaalit ja niiden arvo säilytetään taloudessa mahdollisimman pitkään. Kiertotaloudessa jätettä syntyy mahdollisimman vähän ja luonnonvarojen käyttö on vähäistä. Tavoitetilassa talous olisi siis mahdollisimman vähän riippuvainen uusien luonnonvarojen käytöstä. Perinteisten kuluttamisen mallien sijaan lisäarvoa syntyy kuluttajien siirtyessä perinteisestä omistamisesta hyödyntämään aktiivisesti elinkaari-, huolto- ja korjauspalveluja sekä uudenlaisia jakamistalouden konsepteja.

Kunta kiertotalouden toimijana

Kunnilla on hallussaan lukuisia keinoja viedä eteenpäin kiertotaloutta tukevia tavoitteita ja toimenpiteitä. Kaikilla kunnan toimialoilla tehdään päätöksiä, joilla on suoria tai epäsuoria vaikutuksia luonnonvarojen käyttöön ja ilmastopäästöihin.

Kunnat ovat keskeisiä toimijoita siirryttäessä kohti resurssiviisaita yhdyskuntia. Kunnat voivat niin maankäytön suunnittelussa kuin toimitilojen sekä muun infran rakentamisessa ja ylläpidossa sekä palveluiden järjestämisessä kiinnittää resurssitehokkuuteen ja energiansäästöön erityistä huomiota. Kunnat ovat luomassa yleisiä edellytyksiä resurssiviisaalle asumiselle, liikkumiselle ja työskentelylle.

Julkiset hankinnat

Yksi keskeisimmistä keinoista kiertotalouden edistämiseksi on edistyskriteerien käyttäminen julkisissa hankinnoissa. Julkisten hankintojen kautta on mahdollista esimerkiksi parantaa toiminnan kestävyttä sekä luoda markkinoita kierrätysraaka-aineille, kestäville ja luonnonvarojen käyttöä vähentäville palveluille ja liiketoimintakonsepteille. Kunta voi toimia tiennäyttäjänä myös tehdessään valintaa sen suhteen hankkiako tuotteita vai elinkaari- tai huolto- ja korjauspalveluita, joissa omistajuus ja huolto- ja korjausvelvoitteet säilyvät tuotteen valmistajalla tai palveluntarjoajalla.

Kansalaisten aktivointi

Toinen erittäin tärkeä työkalu on kansalaisten aktivointi ja valistaminen sekä alueen toimijoiden verkostoiminen tehokkaan tiedonvälityksen avulla. Palvelut on tuotava ihmisten ulottuville, niiden on oltava helposti käytettäviä. Lisäksi tiedon olisi saavutettava mahdollisimman laajasti kaikki ikä-, ammatti- ja asenneryhmät. Kunnat voivat raivata tilaa uusille toimintamalleille tuomalla tietoa ja hyödyntämällä omassa palvelutarjonnassaan uusimpia mahdollisuuksia.

Jätehuoltomääräykset

Kolmantena avainkeinona on kunnianhimoisten jätehuoltomääräysten asettaminen kotitalouksille. Kunta voi tukea kierrätysasteen nousua määrittelemällä kunnianhimoisia velvoite- ja jätteen erilliskeräykseen, täydentämällä tuottajavastuujätteiden keräysjärjestelmää sekä valitsemalla kannustavia keräily- tai kuljetusjärjestelmiä ja hinnoitteluperusteita.

Vuoden kiertotalouskunta -kilpailun tavoitteena on etsiä kunta, jossa toimenpiteet ovat pisimmällä. Hyviä ja tehokkaita kokemuksia on jo ehtinyt kertyä asioiden toteuttamisesta uudella tavalla. Vuoden kiertotalouskunta kannustaa muitakin muutokseen.

Ohjeistus

Hakemus koostuu kahdesta osasta. Ensimmäisessä osassa on 41 valintakysymystä seitsemästä aihealueesta ja toisessa osassa kolme avointa kysymystä. Hakemuksen osat 1 ja 2 vaikuttavat lopputulokseen saman verran. Jos vastaat valintakysymykseen kyllä, perustelet vastauksesi esimerkiksi lukumäärillä ja tarkemmalla kuvauksella. Perusteluitta jätetty vastaus tulkitaan ei-vastaukseksi. Toisessa osassa kerrotaan kolmesta kunnan toteuttamasta kiertotalouden teosta. Kuvaathan tekojen vaikuttavuutta ja monistettavuutta, anna esimerkiksi lukumäärätietoa. Hakemuksesta tulee käydä ilmi kaikki tarvittavat tiedot, arvioinnissa ei käytetä ulkoisia lähteitä, hakemusta ei voi täydentää hakuajan jälkeen, eikä hakemukseen voi liittää tiedostoja tai linkkejä. Kilpailun järjestäjät voivat käyttää hakemukseen kirjattuja tietoja tutkimukseen ja hyvien käytäntöjen viestintään. Huomaathan, etteivät vastaukset tallennu automaattisesti. Jos haluat keskeyttää vastaamisen, käytä painiketta Tallenna ja jatka myöhemmin. Kun lomake on lähetetty, voit itse tallentaa vastauksesi pdf-tiedostona.

Hakuaika umpeutuu perjantaina 14.6.2019 klo 16:00. Katso lisätietoja kilpailun nettisivuilta (kuntaliitto.fi/kiertotalouskunta).

Kunnan ja täyttäjän esitiedot

1. Kunnan tiedot

Kunnan nimi

Kunnan väkiluku

2. Täyttäjän tiedot

Nimi

Nimike

Matkapuhelin

Sähköposti

3. Henkilötietojen tallennus.

Suostun siihen, että kilpailun järjestäjä käsittelee henkilötieojani. [LINKKI](#) tietosuojailmoitukseen.

4. Tietojen oikeellisuus.

Vakuutan kyselyyn täyttämäni tiedot oikeiksi.

OSA 1. Kunnan toimenpiteitä kuvaavat valintatehtävät

Tässä osassa olevien aihealueiden kokonaispistemäärät ovat yhtä suuret eli ne vaikuttavat lopputulokseen saman verran. Aihealueen sisällä kaikkien kysymysten painoarvo on yhtä suuri. Muistathan perustella "kyllä"-vastauksen lyhyesti.

Strategia ja johtaminen sekä kiertotalouteen sitoutuminen ja sen seuranta

Kiertotalouden toimintatapojen omaksuminen kunnassa vaatii johtamista. Kiertotaloutta määrätietoisesti edistävä kunta on strategiassaan sitoutunut muutokseen ja tekee käytännön toimia kiertotalouden jalkauttamiseksi.

5. Kiertotaloutta edistäviä toimenpiteitä on huomioitu kuntastrategiassa tai kiertotaloudelle on laadittu oma tavoiteasiakirja.

Kyllä, miten on huomioitu tai minkälainen tavoiteasiakirja?

Ei

6. Kiertotaloutta edistäviä toimenpiteitä on huomioitu talousarviossa.

Kyllä, mitä toimenpiteitä ja kuinka ne on huomioitu?

Ei

7. Kunnan strategiassa tai erillisessä kiertotalousstrategiassa olevien kiertotaloustavoitteiden edistymistä mitataan.

Kyllä, mitä tavoitteita on ja miten niitä mitataan?

Ei

8. Kiertotaloutta edistäviä toimenpiteitä on huomioitu maankäytön suunnittelussa.

Kyllä, mitä toimenpiteitä ja miten huomioitu?

Ei

9. Kunta on vaikuttanut alueensa lämmön tai sähkön energialähteiden kestävyteen (esim. energiayhtiönsä omistajaohjaus, energiatehokkuussopimukset, sähkösopimukset).

Kyllä, miten?

Ei

10. Kunnassa on otettu käyttöön muissa suomalaisissa tai ulkomaisissa kunnissa käytössä olleita hyviä kiertotalouden käytäntöjä.

Kyllä, minkälaisia ja miten ne ovat edistäneet kiertotaloutta?

Ei

11. Kunta järjestää tavaroiden uudelleenkäyttö- ja lainauspalveluja (esim. kierrätyskeskus, kalustekierrätysmahdollisuus tms., pois lukien kirjojen lainaus)

Kyllä, mitä toimintaa ja millä laajuudella?

Ei

12. Kunnan hankinnoille on asetettu kiertotaloutta edistäviä tavoitteita kuntastrategiassa tai erillisessä hankintastrategiassa tai -asiakirjassa.

Kyllä, minkälaisia? _____

Ei

Kiertotalouden markkinat, julkiset hankinnat, kiertotalousrahoitus ja yritykset

Monet kunnan toimet voivat mahdollistaa kiertotalouden etenemistä. Kunta voi esimerkiksi luoda kierrätysmateriaaleille kysyntää hankintojen kautta tai tukea kiertotalousyritysten toimintaa alueellaan. Hankinnoissa huomioidaan aina terveys- ja turvallisuusnäkökohdat.

13. Kunta on tehnyt kiertotaloutta tukevia hankintoja (hankinnat palveluina tuotteen sijasta, elinkaarihankinnat tai hankinnat, jotka huomioivat luonnonvarojen kestävä käytön).

Kyllä, minkälaisia? _____

Ei

14. Julkisten rakennushankintojen tarjouspyynnöissä on käytetty hankintakriteereinä uusiomateriaalien käyttöä, muuntojoustavuutta, rakennusmateriaalien kierrätettävyyttä, purettavuutta tai uudelleenkäyttöä (esim. Vihreän julkisen rakentamisen hankintaoppaan suosituskriteereitä hyödynnetty).

Kyllä, missä tuotteissa ja mitä kriteereitä?

_____

Ei

15. Kunta on luonut mahdollisuuksia kiertotalousbisnekselle tai kiertotalouden markkinoille (esim. yritysysteistyö elinkeinoelämän kiertotaloustoimijoiden kanssa, alustojen luominen uudellelaiselle liiketoiminnalle tai teolliset symbioosit).

Kyllä, minkälaisia ja miten?

_____

Ei

16. Kunta on kannustanut tai käynnistänyt alueellaan kiertotalousaiheisia tutkimus- ja kehityshankkeita.

Kyllä, millaisista aiheista?

_____

Ei

Kestävä ruokajärjestelmä

Kunta voi vaikuttaa ruokajärjestelmään liittyvään kiertotalouteen alueellaan esimerkiksi suosimalla ruokahankinnoissaan kestävämpiä ruoan raaka-aineita ja vähentämällä ruokahävikkiä.

Kasvispainotteinen ruokavalio säästää luonnonvaroja ja tuottaa vähemmän kasvihuonekaasupäästöjä kuin sekaruokavalio.

17. Ruokahävikkiä vähennetään julkisissa ruokapalveluissa esimerkiksi menekin suunnittelun, digitaalisten sovellusten tai ylijäämäruoan myynnin kautta.

Kyllä, miten?

_____

Ei

18. Ruokahävikin määrää mitataan julkisissa ruokapalveluissa.

Kyllä, miten mitataan ja missä toimipisteissä?

_____

Ei

19. Onko kuntanne kannustanut ja vaikuttanut julkisten ruokapalveluiden kasvisruokatarjonnan tai -kysynnän kasvattamiseen?

Kyllä, miten?

_____

Ei

20. Onko kuntanne kannustanut ja vaikuttanut alihyödynnettyjen ruoka-aineiden kysynnän kasvattamiseen (esim. särkikalat, sienet tai kausituotteet)?

Kyllä, miten?

_____

Ei

Liikkuminen

Kunta luo pohjan kiertotalouden mukaiselle liikkumiselle ja liikennejärjestelmälle toimivalla kaavoituksella ja yhdyskuntasuunnittelulla. Tulevaisuudessa tarve omistaa oma auto vähenee.

21. Kunnassa on käytössä liikkumisen yhteiskäyttöpalveluita, joilla on hyvä saatavuus ja käyttöaste.

Kyllä, millaisia palveluita on käytössä ja muita lisätietoja?

_____

Ei

22. Kunnan joukkoliikenne on kattavaa tai sitä täydennetään innovatiivisilla kuljetusmuodoilla ja yhdistämällä kuljetuksia ja liikkumista.

Kyllä, miten kattava tai millaisilla kuljetusmuodoilla?

_____

Ei

23. Pyöräily ja muu kevyt liikenne on tehty houkuttelevaksi.

Kyllä, miten?

_____

Ei

24. Kunnan kuljetuksissa käytetään vaihtoehtoisia käyttövoimia (esim. sähkö, biokaasu, bioetanoli, biodiesel).

Kyllä, mitä ja missä laajuudessa?

_____

Ei

25. Kunnassa on rakennettu julkisia sähköautojen latauspisteitä ja/tai biokaasun tankkausasemia, joiden rakentamiseen kunta on myötävaikuttanut.

Kyllä, kuinka monta ja miten kunta on myötävaikuttanut?

_____

Ei

Jätehuolto ja kierrätys

Jätteiden määrän seuraaminen ja vähentäminen sekä kierrätyksen lisääminen ovat kunnan konkreettisia toimia edistää kiertotaloutta. Kunnat asettavat kunnianhimoisia velvoiterajoja jätteiden erilliskeräykselle jätehuoltomääräyksissään sekä tiedottavat kuntalaisia jätteiden määrän vähentämisen ja lajittelun hyödyistä. Esimerkiksi kotikompostointiin kannustaminen edistää biojätteen ravinteiden hyödyntämistä.

26. Kunta on vähentänyt kuntaorganisaationsa jätemääriä ja todennut muutoksen mittaamalla materiaali- ja jätevirtojaan.

Kyllä, mistä organisaation osista ja mitä virtoja?

_____

Ei

27. Kunta on vähentänyt jätteen määrää omissa organisaatioissaan.

Kyllä, miten ja missä? _____

Ei

28. Alueella erilliskerätty yhdyskuntien biojäte hyödynnetään biokaasun, bioetanolin tai biodieselin valmistuksessa?

Kyllä, kuinka suuri osuus? _____

Ei

29. Kunnassa syntyneet kompostoinnin, mädätyksen tai muiden biojätteiden jalostusprosessien ravinnetuotteet hyödynnetään lannoitteena tai viherrankentamisessa.

Kyllä, mihin hyödyntämiskohteisiin?

_____

Ei

30. Kunnan jätehuoltomääräyksissä on asetettu velvoiterajat muovipakkausten keräämiseen kiinteistöiltä.

Kyllä, mikä on velvoiteraja? _____

Ei

31. Kunnassa käytetään innovatiivisia keräyslogistiikkaratkaisuja jätteiden keräyksessä (esim. astioiden täyttymistä mittaava keräysjärjestelmä, keräys monilokeroautolla, imukeräysjärjestelmät).

Kyllä, mitä on käytössä ja missä laajuudessa? _____

Ei

32. Onko kunnassa käytössä korttelikeräystä tai yhteiskeräystä naapureiden kanssa?

Kyllä, minkälaista? _____

Ei

Rakentaminen ja infrastruktuuri

Kiertotalous huomioidaan kunnan rakennuttamisessa edellyttämällä uusiomateriaalien käyttöä ja jätemäärien seuranta. Suunnittelussa edellytetään materiaalitehokkuutta ja tilat avataan kuntalaisten käyttöön.

33. Kunta on aktiivisesti tarjonnut tilojaan yleiseen käyttöön.

Kyllä, miten ja mitä tiloja? _____

Ei

34. Kaavaratkaisut, kaavamääräykset, rakennusjärjestys tai tontinluovutuskriteerit tukevat kiertotaloutta.

Kyllä, miten ne tukevat kiertotaloutta?
_____

Ei

35. Kunnan rakennuttamisen kokonaisjätemäärää seurataan.

Kyllä, miten? _____

Ei

36. Kunnan rakennusvalvonnalle on tarjottu lisäkoulutusta kiertotalousosaamiseen, jota voivat hyödyntää neuvonnassa.

- Kyllä, millaista? _____
- Ei

37. Kunnan infrahankkeissa sekä uudis- tai korjausrakentamisen projekteissa selvitetään aktiivisesti kierrätysmateriaalien hyödyntämisen mahdollisuudet.

- Kyllä, millä tavoin? _____
- Ei

38. Kunnan alueella toteutetaan rakennustuotteiden ja -osien kierrätyskeskustoimintaa.

- Kyllä, millä tavoin? _____
- Ei

39. Kunnan rakennushankkeissa hyödynnetään purkubetonia tai muita rakennusjätteitä maarakentamisessa.

- Kyllä, miten monessa kohteessa ja milloin?
_____
- Ei

40. Kunnassa koordinoidaan rakentamisessa syntyviä maamassoja hyötykäytön edistämiseksi (esim. valittu maamassakoordinaattori).

- Kyllä, kuinka koordinoidaan? _____
- Ei

41. Kunnassa on otettu käyttöön kaavamääräyksiä, jotka edistävät kierrätysmateriaalien käyttöä, rakennusten pitkää käyttöikä ja purettavuutta sekä rakennusmateriaalien kierrätettävyyttä ja uudelleenkäyttöä.

Kyllä, millä tavoin määräykset on muotoiltu?

Ei

42. Kunnan rakennustyömailla on sitoutettu toimijoita jätemäärien seurantaan ja mahdollisimman laajaan rakennusjätteiden syntypaikkalajitteluun.

Kyllä, millä tavoin määräykset on muotoiltu?

Ei

Kuntalaisten kiertotaloustietoisuus, -kasvatus ja -viestintä

Tulevaisuuden kiertotaloutta rakennetaan nyt. Kiertotalous tuodaan kuntalaisten luokse opetus- ja neuvontatempauksien, tapahtumien ja kokeilujen kautta.

43. Kunnassa on toteutettu kiertotalouteen liittyviä kasvatus- ja opetuskampanjoita sekä panostettu kiertotaloustietoisuuden lisäämiseen koulutuksen ja valistuksen kautta.

Kyllä, millä tavoin? _____

Ei

44. Kiertotalouteen liittyvää tiedonvälitystä, neuvontaa, kyselyitä, kiertotaloustapahtumia tai -kilpailuja on järjestetty kuntalaisille.

Kyllä, minkälaisia ja minkälaisia kokemukset ovat olleet?

Ei

